

CEZAEVİ ÖZELLEŞTİRMELERİ CEZAEVLERİNDE ÜRETİM

Aydınlık Dergisi, 29 Ekim 2000

Yıldırım Koç

Amerika Birleşik Devletleri'nde son yıllarda giderek yaygınlaşan bir konuyu daha önce gündeme getirmiştim. Bu ülkede sanayiciler giderek daha yaygın bir biçimde hükümlü emeğine başvuruyorlar. Cezaevi yönetimleri ile anlaşılan sanayiciler doğrudan bir cezaevinde veya yakınında bir fabrika kuruyorlar; hükümlüler bu fabrikada çok düşük ücretlerle ve hiçbir sendikal hak ve özgürlükten yararlanmadan zorla çalıştırılıyor. Bu uygulama işverenler açısından tam bir esneklik ve düşük işgücü maliyetleri sağlıyor.

Türkiye'de de geçmişte işgücü açığının yaşandığı dönemlerde hükümlülerin çeşitli işyerlerinde çalıştırılması uygulaması yaşanmıştı. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Zonguldak'ta maden ocaklarında hükümlülerin çalıştırıldığını biliyoruz.

Türkiye'de bir süre önce bu konu yeniden gündeme geldi. Bazı kişilerin ortaya attıkları bu öneri, kamuoyunda pek yankı bulmadı. Daha doğrusu, pek tepki de çekmedi. Ancak birçok kişinin gözünden kaçan bir yetki, Adalet Bakanlığı'nın elinde bulunuyor.

13.7.1965 gün ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun 1.5.1985 gün ve 3193 sayılı Kanunla değiştirilerek, henüz uygulanmayan, ancak ileride uygulandığında önemli sorunlar yaratacak bir düzenleme getirildi.

Türkiye'de işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi bugün ciddi bir saldırıyla karşı karşıya. Eğer gereken duyarlılık gösterilmezse, önümüzdeki dönemde gündeme gelecek yeni bir sorun, ABD'de olduğu gibi, hükümlülerin yaygın biçimde zorla çalıştırılması olacaktır. Bugün bazı cezaevlerinde istisnai bir uygulama olarak yapılan çalışma, sendikacılık hareketinin karşısına ciddi bir sorun olarak çıkacaktır.

İlgili madde aşağıda sunulmaktadır:

“Madde 17: Tutuklu ve hükümlüler, bulunduruldukları kurumda çalışmaya mecbur tutulurlar. Bu çalışmalarına karşılık tutuklu ve hükümlülere Adalet Bakanlığınca tespit edilecek ücret ödenir.

“Adalet Bakanlığı; ziraat, deniz ve su ürünleri avcılığı, inşaat, yol, maden ve orman gibi iş sahalarında çalışma ekipleri kurabilir.

“İşçi istihdam eden kamu kuruluşları da sahip oldukları iş sahalarında hükümlü çalıştırmaya mecburdurlar.

“Ekip halindeki bu çalışmalara, açık ve yarı açık ceza infaz kurumu hükümlüleri ile kapalı ceza infaz kurumlarında hükümlülük süresinin en az dörtte birini iyi halle geçiren hükümlüler katılırlar.

“Çalışma mecburiyetinin tatbikini mümkün kılacak kurumlar ikmal edilinceye kadar... kamu ve özel sektöre ait işyerlerinde çalıştırılabilirler. Ancak bu çalışmalar, gruplar halinde sürdürülür...

“Kapalı ceza infaz kurumlarındaki ekip ve grup çalışmalarına katılabilecek hükümlüler dışında kalan hükümlüler de, infaz kurumu haricindeki iş sahalarında çalıştırılabilirler. Bu takdirde çalışmalar, güvenlik önlemleri altında ve jandarma muhafazasında yapılır.

“Tutuklu bulunanlar, ancak kurum içindeki atölye ve işyerlerinde çalıştırılırlar.”

Hükümet ve sermaye, esneklik ve düşük işgücü maliyeti sağlama çabalarının bir aracı olarak, bu silahı cephaneliğinde bulunduruyor. Hazırlıklı olmakta yarar var.